

1. Úvod

Ochrana přírody byla u nás po druhé světové válce spojena se zákonem č.40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Zákon, který platil až do poloviny roku 1992, odrážel názory na ochranu přírody, které byly v době jeho vzniku obecně přijímány nejen u nás, ale i v jiných evropských zemích. Principem bylo „zakonzervování“ těch částí krajiny, které byly z pohledu státní ochrany přírody cenné. Z tohoto důvodu byla budována síť chráněných území, která spolu s vybranými druhy organismů podléhala ochraně. Mimo chráněná území či v případě nechráněných druhů nedával zákon orgánům státní ochrany přírody prakticky žádné kompetence. Nicméně právě z tohoto období pochází základ dnešní sítě zvláště chráněných území.

V roce 1992 vstoupil v platnost zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který nahradil do té doby platnou právní normu. V pravdě se jednalo o průlomovou legislativní úpravu, která v sobě zakotvila moderní pojetí ochrany přírody. Základním principem bylo přijetí tzv. obecné ochrany. Ochrana přírody se tak vymanila z hranic chráněných území a definice chráněných druhů a poprvé v historii tak dostala možnost prosazovat své myšlenky i v rámci „volné krajiny“. Zákon sám k tomu orgánům státní správy poskytl celou řadu velmi účinných nástrojů. Mimo jiné se jednalo i o povinnost bývalých okresních úřadů zpracovávat koncepce ochrany přírody pro své územní obvody (s výjimkou území národních parků a chráněných krajinných oblastí). Tyto koncepce, pokud je nám známo, však nebyly v rámci dnešního Olomouckého kraje žádným z jeho bývalých okresů v písemné podobě vypracovány.

Reforma správního členění republiky vedla před několika lety k vytvoření krajů a s nimi spojených krajských úřadů. Jejich činnost a kompetence upravil zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze. Citovaný zákon uložil orgánům kraje v samostatné působnosti zpracovávat ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody v jejich územní působnosti. Reformu veřejné správy pak dokončil zákon č.320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, který přesunul kompetence rušených okresních úřadů z části na nově vzniklé krajské úřady a z části na obecní úřady jednotlivých úrovní.

Ve druhé polovině roku 2003 vypsala Olomoucký kraj výběrové řízení na zpracovatele materiálu „Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje“. Na základě výsledku výběrového řízení byla následně naše společnost pověřena jeho vypracováním.

Vzhledem k rozsahu zpracovávaného tématu a časovým limitům požadovaným orgány kraje, byly ke spolupráci přizvány některé další subjekty – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, středisko Olomouc, Lesoprojekt Olomouc, s.r.o a SAGITTARIA - Sdružení pro ochranu přírody střední Moravy.

Koncepce ochrany přírody pro území Olomouckého kraje je rozdělena do dvou základních částí. V části analytické jsou shrnuta dostupná data o jednotlivých složkách životního prostředí bezprostředně ovlivňujících zájmy hájené zákonem o ochraně přírody a krajiny. Hodnoceny jsou zde zemědělské, lesní a vodní ekosystémy, včetně vlivů spojených např. s těžbou nerostných surovin, rozšiřováním lidských sídel či rekreací. Druhá část představuje vlastní koncepční materiál s hlavními směry a cíly, které by měla ochrana přírody na úrovni Olomouckého kraje sledovat a naplňovat.